

FISKALIZACIJA 2.0: PRAVNI OKVIR, DIGITALNA TRANSFORMACIJA I UČINCI NA MIKRO I MALE PODUZETNIKE U REPUBLICI HRVATSKOJ

Ivana Miklošević¹

¹Sveučilište u Slavonskom Brodu, Trg I. B. Mažuranić 2, 35000 Slavonski Brod, Hrvatska
ePošta: imiklosevic@unisb.hr

Sažetak: Rad analizira pravne, ekonomske i praktične učinke implementacije reforme Fiskalizacije 2.0 u Republici Hrvatskoj, s posebnim fokusom na mikro i male poduzetnike. Pravni okvir Fiskalizacije 2.0 definiran je prijedlogom novog Zakona o fiskalizaciji iz 2025. godine koji jasno propisuje obveze i rokove za poduzetnike, usklađujući nacionalno zakonodavstvo s europskim standardima, ali istovremeno stvara dodatne regulatorne izazove za mikro i male poduzetnike. Kvalitativna analiza provedena je putem metode polustrukturiranih intervjua na uzorku od 15 mikro i malih poduzetnika koji posluju u različitim sektorima. Cilj provedenog istraživanja je identificirati ključne izazove, troškove, koristi te institucionalnu potporu tijekom implementacije novog sustava fiskalizacije temeljenog na elektroničkim računima (eRačunima). Rezultati istraživanja su ukazali na glavne prepreke tijekom implementacije digitalne fiskalizacije kao što su tehnička složenost sustava, dodatni financijski troškovi te nedovoljna edukacija i informacijska podrška. Istodobno, mikro i mali poduzetnici ističu prednosti poput veće razine transparentnosti poslovanja, smanjenje administrativnog opterećenja, brže obrade računa i unaprjeđenja digitalne pismenosti. Unatoč početnim izazovima, dugoročni potencijal digitalne transformacije fiskalnog sustava je značajan, pod uvjetom da se osiguraju kvalitetna institucionalna podrška i pravovremena edukacija poduzetnika.

Ključne riječi: digitalna transformacija, eRačun, Fiskalizacija 2.0, kvalitativno istraživanje, mikro i mali poduzetnici, Republika Hrvatska

1. Uvod

Digitalna transformacija poslovanja u poduzećima posljednjih godina prepoznata je kao jedan od ključnih strateških prioriteta razvijenih gospodarstava svijeta. Fiskalizacija, kao dio poreznog nadzora nad svim poduzećima u zemlji predstavlja važan alat države za suzbijanje sive ekonomije, jačanje razine transparentnosti i osiguranje pravednijeg tržišnog natjecanja. Implementacijom reforme Fiskalizacija 2.0, Republika Hrvatska dodatno usklađuje svoj porezni okvir s digitalnim trendovima i zakonodavstvom Europske unije te odgovara na potrebe suvremenog tržišnog okruženja (European Commission, 2022). Zakon će

se primjenjivati postupno, s ključnim rokovima u 2025., 2026. i 2027. godini. Prijedlog novog Zakona o fiskalizaciji iz 2025. godine donosi niz ključnih promjena koje obuhvaćaju sve segmente fiskalizacije: B2C, B2B i B2G, s naglaskom na obveznu implementaciju elektroničkih računa (eRačuna), integraciju digitalnog izvještavanja, korištenje digitalnih certifikata te implementaciju besplatne MIKROeRAČUN aplikacije (pod ingerencijom Porezne uprave Republike Hrvatske) namijenjenu poslovnim subjektima izvan sustava PDV-a (Porezna uprava, 2025). Sve navedeno predstavlja sustavni iskorak Republike Hrvatske prema digitalno utemeljenom poreznom nadzoru koji bi trebao donijeti

brojne koristi u pogledu veće fiskalne discipline, smanjenja administrativnog opterećenja poduzetnika i lakše obrade poslovnih podataka. Međutim, svaka regulatorna promjena, a osobito kada zahtijeva digitalnu prilagodbu, implicira i niz praktičnih izazova u provedbi. Mikro i mali poduzetnici najčešće raspolažu ograničenim resursima i nižom razinom digitalne spremnosti na regulatorne i tržišne promjene. Upravo radi navedenog, razumijevanje percepcija i iskustava mikro i malih poduzetnika od presudne je važnosti za ocjenu izvedivosti i održivost novih zakonskih mjera i propisa. Cilj ovog rada je analizirati ključne odredbe prijedloga Zakona o fiskalizaciji 2025, identificirati pravne i ekonomske aspekte reforme te istražiti izazove i očekivanja mikro i malih poduzetnika. Provedeno istraživanje temelji se na kvalitativnoj analizi 15 polustrukturiranih intervjua s mikro i malim poduzetnicima iz različitih sektora djelatnosti. Fiskalizacija 2.0 dio je šireg okvira digitalne tranzicije Vlade Republike Hrvatske. Razvoj besplatne aplikacije MIKROeRAČUN predstavlja pokušaj smanjenja digitalnog jaza između malih i velikih poduzetnika, ali i izazov u pogledu prilagodbe na promjene korisnika, odnosno mikro i malih poduzetnika koji do sada nisu koristili takve aplikacije.

1.1. Pravni okvir Fiskalizacije 2.0

Prijedlog Zakona o fiskalizaciji iz 2025. godine detaljno uređuje obvezu korištenja elektroničkih računa (eRačuna) u svim poslovnim segmentima (B2C, B2B, B2G), definira rokove postupne primjene te sankcije za nepoštivanje navedenih obveza. Cilj Zakona je usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s europskim digitalnim standardima te unaprjeđenje transparentnosti poslovanja u Republici Hrvatskoj te poreznog nadzora. Međutim, novi regulatorni zahtjevi stvaraju dodatni regulatorni teret mikro i malim poduzetnicima zbog potrebe tehničke i administrativne prilagodbe, što ističe

važnost pravovremene institucionalne podrške, jasnih uputa u primjeni i edukacije poduzetnika u procesu primjene novog zakonskog okvira. Prema prijedlogu Zakona o fiskalizaciji iz 2025. godine, predviđena je postupna primjena obveze korištenja elektroničkih računa (eRačuna) u poslovanju. Od 1. rujna 2025. godine omogućuje se testiranje sustava za razmjenu eRačuna, fiskalizaciju i eIzvjestavanje za sve obveznike. Od 1. siječnja 2026. godine obveznici u sustavu PDV-a dužni su izdavati i zaprimati eRačune za sve tuzemne transakcije. Također, obveza zaprimanja eRačuna proširuje se na subjekte izvan sustava PDV-a, uključujući obrtnike, slobodna zanimanja i proračunske korisnike. Od 1. siječnja 2027. godine svi obveznici fiskalizacije, neovisno o PDV statusu, morat će izdavati i zaprimati eRačune za tuzemne transakcije. Svjetska banka (2022) podržava automatizaciju poreznih sustava. Direktiva 2014/55/EU nalaže da javne vlasti moraju primati i obrađivati eRačune koji su usklađeni s EU standardom. (European Union, 2014). Financijska agencija (2025) navodi kako od 1. siječnja 2026. godine razmjena eRačuna među poslovnim subjektima u Hrvatskoj postaje zakonski obvezna.

2. Metodologija

Istraživanje je provedeno kvalitativnim pristupom, metodom **polustrukturiranih intervjua**. Uzorak obuhvaća **15 mikro i malih poduzetnika** iz različitih sektora (trgovina, ugostiteljstvo, usluge, obrtništvo) s područja Republike Hrvatske, s naglaskom na raznolikost u veličini, djelatnosti i regionalnoj zastupljenosti. Intervjui su provedeni tijekom travnja i svibnja 2025. godine (5 intervjua provedeno je uživo, dok je 10 intervjua provedeno online). Sudionici su odabrani **namjernim uzorkovanjem** na temelju kriterija da su obveznici fiskalizacije, upoznati s postojećim modelom i uključeni u poslovne procese koje zahvaća novi zakonski okvir.

Kvalitativni podaci prikupljeni kroz polustrukturirane intervjuje analizirani su metodom tematske analize. Ova metoda omogućava sustavno prepoznavanje, organizaciju i interpretaciju obrazaca (tematika) unutar kvalitativnog skupa podataka. Proces analize obuhvatio je šest osnovnih faza: upoznavanje s podacima, kodiranje, traženje tema, pregledavanje tema, definiranje i imenovanje tema te integracija tematskih nalaza.

Kako bi se osigurala transparentnost i pouzdanost analize, provedeno je dvostruko kodiranje na uzorku od tri intervjuja, čime je verificirana konzistentnost u interpretaciji sadržaja. S obzirom na prirodu istraživanja i veličinu uzorka ($N = 15$), tematska analiza omogućila je dublji uvid u iskustva i percepcije mikro i malih poduzetnika glede implementacije Fiskalizacije 2.0, zadržavajući kontekstualnu složenost svakog pojedinačnog odgovora, što kvantitativne metode ne bi mogle obuhvatiti istom razinom.

2.1. Svrha i cilj provedenog istraživanja

Svrha provedenog istraživanja je produbiti razumijevanje percepcija, iskustava i očekivanja mikro i malih poduzetnika u Republici Hrvatskoj u vezi s implementacijom Zakona o fiskalizaciji iz 2025. godine, u kontekstu reforme Fiskalizacija 2.0. Istraživanje se usmjerava na identifikaciju izazova, koristi i institucionalnih prepreka u primjeni digitaliziranog modela fiskalizacije s posebnim naglaskom na obvezno korištenje eRačuna i aplikacije MIKROeRAČUN. Cilj istraživanja je omogućavanje uvida u stvarna iskustva mikro i malih poduzetnika u poslovnoj praksi te kreiranje zaključaka i preporuka za regulativna i operativna poboljšanja fiskalnog okvira.

Svrha provedenog istraživanja je empirijski utemeljen doprinos razumijevanju učinaka fiskalne digitalizacije na mikro i mala poduzeća

koja predstavljaju okosnicu gospodarstva Republike Hrvatske.

2.2. Istraživačka pitanja

U skladu s ciljem rada, definirana su sljedeća istraživačka pitanja:

1. Kako mikro i mali poduzetnici percipiraju glavne izazove implementacije Zakona o fiskalizaciji iz 2025. godine?
2. Koje koristi i prednosti prepoznaju u digitalnom sustavu fiskalizacije (eRačun, MIKROeRAČUN)?
3. Koje su glavne prepreke s kojima se suočavaju u procesu prilagodbe novom sustavu, jesu li to organizacijske, tehničke, regulatorne ili financijske prepreke?
4. U kojoj mjeri mikro i mali poduzetnici smatraju da su institucije pružile dovoljnu potporu (informacijsku, edukativnu, tehničku) za provedbu zakonskih promjena?

2.3. Ograničenja provedenog istraživanja

Ključna ograničenja ovog istraživanja odnose se na veličinu uzorka koja ograničava mogućnost generalizacije rezultata, kontekstualnu specifičnost (primjena samo na mikro i male poduzetnike) i potencijalnu pristranost odgovora radi subjektivne percepcije iskustava ispitanika.

Unatoč tome, dobiveni nalazi provedenog istraživanja omogućuju vrijedan uvid u praktične izazove i mogućnosti provedbe digitalne reforme Fiskalizacije 2.0 iz perspektive ključnih gospodarskih aktera te predstavljaju podlogu za buduća komparativna istraživanja.

3. Rezultati i rasprava

Tablica 1 prikazuje strukturirani pregled svih 15 sudionika istraživanja prema tri osnovna kriterija: veličina poduzeća, sektor poslovanja te regija poslovanja. Istraživanje je provedeno na uzorku od 9 mikro i 6 malih poduzeća, sa vlasnicima

poduzeća, odnosno poduzetnicima. Mikro poduzeća su dominantna u uslužnim i obrtničkim djelatnostima, dok mala poduzeća obuhvaćaju nešto širi spektar sektora. Sudionici su odabrani s ciljem kako bi se u istraživanje uključile različite gospodarske grane, od

tradicionalnih (građevina, poljoprivreda, trgovina), do suvremenih (IT, digitalni marketing, zdravstvene usluge). Na taj način se omogućuje šira generalizacija u pogledu različitih izazova implementacije Fiskalizacije 2.0 za poduzetnike.

Tablica 1. Strukturni pregled sudionika provedenog istraživanja

Poduzetnik	Veličina poduzeća	Sektor poslovanja	Regija poslovanja
P1	Mikro	Ugostiteljstvo	Središnja Hrvatska
P2	Malo	Maloprodaja	Istočna Hrvatska
P3	Mikro	Obrtnička proizvodnja	Središnja Hrvatska
P4	Mikro	IT usluge	Grad Zagreb
P5	Malo	Poljoprivreda	Sjeverna Hrvatska
P6	Mikro	Frizerske usluge	Južna Hrvatska
P7	Malo	Građevinarstvo	Zapadna Hrvatska
P8	Mikro	Prijevoz i logistika	Istočna Hrvatska
P9	Malo	Obiteljski hotel	Južna Hrvatska
P10	Mikro	Računovodstvene usluge	Grad Zagreb
P11	Mikro	Trgovina na malo	Središnja Hrvatska
P12	Malo	Proizvodnja	Sjeverna Hrvatska
P13	Mikro	Digitalni marketing	Grad Zagreb
P14	Malo	Zdravstvene usluge	Zapadna Hrvatska
P15	Mikro	Umjetničke djelatnosti	Istočna Hrvatska

Izvor: izrada autorice

Nadalje, u istraživanje su uključene sve glavne hrvatske regije, uključujući Zagreb, čime se ostvaruje reprezentativan uvid u raznolikost izazova i prednosti implementacije Fiskalizacije 2.0.

Tablica 2 prikazuje sažetke odgovora ispitanika (mikro i malih poduzetnika) o složenosti implementacije Fiskalizacije 2.0.

Tablica 2. Složenost implementacije Fiskalizacije 2.0

Poduzetnik	Sažetak odgovora ispitanika	Kategorija
P1	Potrebna dodatna obuka za korištenje	Potreba za edukacijom
P2	Aplikacija je tehnički zahtjevna	Tehnička složenost
P3	Implementacija zahtijeva puno vremena	Administrativno opterećenje
P4	Nismo imali problema	Neutralan stav
P5	Aplikacija je zbunjujuća	Tehnička složenost
P6	Potrebna je stručna osoba	Potreba za podrškom
P7	Nejasne upute Porezne uprave	Regulacijska nejasnoća
P8	Čini se kompliciran sustav	Tehnička složenost
P9	Nismo imali edukaciju niti podršku	Potreba za edukacijom
P10	Novi sistem je nepotrebno kompliciran	Tehnička složenost
P11	Još nismo krenuli s implementacijom	Odgođena primjena
P12	Složenost ovisi o veličini poduzeća	Veličina poduzeća
P13	Dodatni trošak knjigovođe	Financijski troškovi
P14	Nejasno je što se sve fiskalizira	Regulacijska nejasnoća
P15	Sve se svodi na edukaciju ljudi	Potreba za edukacijom

Izvor: izrada autorice

Kvalitativnom analizom izdvojeno je pet tematskih potkategorija: tehnička složenost, potreba za edukacijom, regulacijska nejasnoća, administrativno opterećenje te veličina poduzeća. Najčešće spominjana kategorija od strane ispitanika bila je tehnička složenost sustava, koja je zabilježena kod četiri ispitanika, dok je potreba za dodatnom edukacijom navedena kod tri ispitanika. Veći broj odgovora implicira da mikro i mali poduzetnici percipiraju fiskalizaciju kao izazov, ponajviše u

tehničkom i informacijskom smislu. Ovakav prikaz omogućava transparentan uvid u različite obrasce percepcije ispitanika, pri čemu se kvantitativni aspekt temelji na broju učestalosti izjava ispitanika.

Tablica 3 jasno kategorizira financijske implikacije vezane uz implementaciju novog sustava Fiskalizacije 2.0, temeljene na odgovorima 15 mikro i malih poduzetnika.

Tablica 3. Troškovne prepreke implementacije Fiskalizacije 2.0

Poduzetnik	Sažetak odgovora ispitanika	Kategorija
P1	Dodatni troškovi radi kupnje softvera	Tehnički troškovi
P2	Morali smo angažirati knjigovođu	Veći računovodstveni troškovi
P3	Plaćanje stručnih savjeta	Stručni troškovi
P4	Veći trošak kroz nadogradnju sustava	Tehnički troškovi
P5	Bilo je troškova koje nismo predvidjeli	Nepredviđeni troškovi
P6	Kupnja softvera je dodatan trošak	Tehnički troškovi
P7	Angažiranje stručne pomoći	Stručni troškovi
P8	U početku viši tehnički troškovi	Tehnički troškovi
P9	Implementacija traži ulaganje	Tehnički troškovi
P10	Novi zakon iziskuje dodatne troškove	Tehnički troškovi
P11	Trošak zamjene aplikacije	Tehnički troškovi
P12	Povećani troškovi radi eRačuna	Tehnički troškovi
P13	Kupnja dodatnih licenci	Tehnički troškovi
P14	Podcijenili smo financijski trošak	Pogrešna procjena troškova
P15	Troškovi implementacija sustava	Tehnički troškovi

Izvor: izrada autorice

Dominantno je prisutna kategorija **tehničkih troškova**, što ukazuje na to da su ispitanici najveće financijsko opterećenje vidjeli u troškovima softvera, nadogradnji sustava i licenci. Ovaj rezultat ukazuje na tehničku dimenziju kao ključni financijski izazov implementacije eRačuna i fiskalizacije u mikro i malim poduzećima. U manjoj mjeri, ali i dalje značajno, javljaju se **stručni troškovi**, poput angažmana vanjskih stručnjaka i savjetnika, što naglašava da je poduzećima potrebna

dodatna specijalistička podrška i savjetovanje prilikom implementacije Fiskalizacije 2.0. Manji broj mikro i malih poduzetnika navodi kategorije nepredviđenih troškova, većih računovodstvenih troškova i pogrešne procjene troškova.

Tablica 4 prikazuje pregled stavova mikro i malih poduzetnika o potencijalnim prednostima koje očekuju od implementacije sustava digitalne fiskalizacije temeljenog na eRačunu.

Tablica 4. Očekivani pozitivni učinci digitalne fiskalizacije eRačuna

Poduzetnik	Veća razina transparentnosti poslovanja	Smanjenje administrativnog opterećenja	Brža obrada računa	Usklađenost s EU standardima	Povećanje razine digitalne pismenosti
P1	✓	✓	✓	✓	✓
P2	✓	✓	✓		✓
P3	✓	✓		✓	✓
P4	✓	✓	✓	✓	✓
P5	✓		✓	✓	✓
P6	✓	✓			
P7	✓	✓	✓	✓	✓
P8		✓		✓	✓
P9	✓	✓	✓		
P10	✓	✓		✓	✓
P11	✓			✓	
P12	✓	✓	✓	✓	✓
P13	✓	✓	✓	✓	✓
P14	✓	✓	✓		✓
P15	✓	✓	✓	✓	✓

Izvor: izrada autorice

Najviše ispitanika (14 od 15) smatra da će nova fiskalizacija pridonijeti **većoj razini transparentnosti poslovanja**, što je u skladu s ciljevima fiskalne politike i borbe protiv sive ekonomije.

Smanjenje administrativnog opterećenja navedeno je u 13 odgovora, posebno od strane mikro i malih poduzetnika koji upravljanje dokumentacijom često obavljaju samostalno ili uz minimalnu podršku.

Bržu obradu računa očekuje 10 ispitanika, dok **usklađenost s europskim standardima** prepoznaje 11 ispitanika kao važan dugoročni pozitivni učinak koji pridonosi stabilnosti i međunarodnoj vjerodostojnosti.

Povećanje digitalne pismenosti zaposlenika i vlasnika spomenuto je od 12 poduzetnika, što potvrđuje da se fiskalizacija doživljava i kao poticaj za opću digitalnu edukaciju i modernizaciju poslovanja. Provedena analiza pokazuje optimizam među poduzetnicima glede dugoročnih koristi fiskalizacije, unatoč početnim izazovima i tehničkim troškovima, što upućuje na važnost institucionalne podrške u prijelaznom razdoblju kako bi se maksimizirao

pozitivan učinak reforme Fiskalizacija 2.0.

4. Zaključak i preporuke

Implementacija Fiskalizacije 2.0 prema stavovima mikro i malih poduzetnika u Republici Hrvatskoj kreira dugoročne koristi u poduzećima, poput veće razine transparentnosti poslovanja, smanjenog administrativnog opterećenja i unaprjeđene digitalne pismenosti. Međutim, istraživanje je pokazalo značajne izazove, uključujući tehničku složenost, dodatne financijske troškove, nedovoljnu edukacijsku podršku mikro i malim poduzetnicima te činjenicu da dio ispitanika ne prepoznaje bržu obradu računa kao jasan pozitivni učinak. Ključ uspješne prilagodbe je kvalitetna institucionalna podrška i sustavna edukacija mikro i malih poduzetnika tijekom prijelaznog razdoblja. Preporuke za buduća istraživanja su provođenje kvantitativnog istraživanja na većem uzorku radi generalizacije rezultata istraživanja, usporedba iskustava mikro i malih poduzetnika s iskustvima velikih poduzetnika te dugoročno praćenje

učinaka digitalne fiskalizacije na poslovne performanse.

5. Literatura

European Commission. (2022). *Digital Public Administration factsheet 2022*. https://interoperable-europe.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/DPA_Factsheets_2022_EU_vFinal.pdf

European Union. (2014). *Directive 2014/55/EU on electronic invoicing in public procurement*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/55/oj>

Financijska agencija (2025). Obvezni eRačuni od 2026. <https://www.fina.hr/novosti/obvezni-e-racuni-od-2026.-fina-ima-rjesenje-u-paketu>

Porezna uprava. (2025). Projekt fiskalizacija 2.0 / eRačun. <https://porezna.gov.hr/fiskalizacija/bez-gotovinski-racuni/bezgotovinski-racuni-novosti/o/vlada-rh-usvojila-prijedlog-zakona-o-fiskalizaciji>

World Bank. (2022). *Digital Transformation of Tax and Customs Administrations*. Washington, DC: World Bank. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099448206302236597/pdf/IDU0e1ffd10c0c208047a30926c08259ec3064e4.pdf>

FISCALIZATION 2.0: LEGAL FRAMEWORK, DIGITAL TRANSFORMATION AND IMPACT ON MICRO AND SMALL ENTREPRENEURS IN THE REPUBLIC OF CROATIA

Abstract: This paper analyzes the legal, economic, and practical effects of implementing the Fiscalization 2.0 reform in the Republic of Croatia, with a particular focus on micro and small enterprises. The legal framework of Fiscalization 2.0 is defined by the 2025 Draft Fiscalization Act, which clearly outlines the obligations and deadlines for entrepreneurs, aligning national legislation with European digital standards. However, it simultaneously imposes additional regulatory burdens on smaller businesses. A qualitative analysis was conducted using semi-structured interviews with 15 micro and small entrepreneurs operating across various sectors. The primary aim of the research was to identify key implementation challenges, incurred costs, perceived benefits, and the availability of institutional support during the transition to the new digital fiscal system based on electronic invoicing (eInvoices). The findings indicate that the main barriers include the technical complexity of the system, additional financial costs, and insufficient education and informational support. At the same time, entrepreneurs recognize benefits such as increased business transparency, reduced administrative burden, faster invoice processing, and enhanced digital literacy. Despite initial challenges, the long-term potential of digital transformation in the fiscal system is significant—provided that adequate institutional support and timely education are ensured for entrepreneurs.

Keywords: digital transformation, eInvoice, Fiscalization 2.0, micro and small enterprises, qualitative research, Republic of Croatia